Przedpłata wraz z przesyłką pocztową wynosi 6 zł. a. w. rocznie.

ZWIĄZEK.

REDAKCYA i Administracya we Lwowie przy ulicy Hetmańskiej l. 12.

Pismo dwutygodniowe.

Organ Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych.

Wychodzi 10. i 25. każdego miesiąca w objętości arkusza.

Nr. 14. Dnia 25. lipca 1899. XXVI. rocznik.

Nakładem Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor: Tadeusz Romanowicz.

Treść: Instruktorowie dla stowarzyszeń przemysłowych. — Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych za miesiąc czerwiec 1899 r. — Sprawa spółek Raiffeisena. — Od Administracyi. — Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1898. — Od Redakcyi. — Inseraty.

Instruktorowie dla stowarzyszeń przemysłowych.

Jak jest daleko od wydania ustawy do jej wykonania — dowodem najlepszym ustawa przemysłowa, która właśnie w roku bieżącym obchodzi jubileusz swego 40-letniego istnienia — na papierze. Prawie połowę tego czasu przetrwała ustawa ta w swojej pierwotnej postaci — jako oparta na „wolności przemysłowej“ — potem ją trochę przerobiono, wprowadzając do niej zasadę „dowodu uzdolnienia“ i zacieśniając węzły przymusu korporacyjnego A jednak zarówno w pierwszej jak i w drugiej swej formie ustawa w bardzo znacznej części zawiodła oczekiwania, jakie w niej pokładano. Odnosi się to głównie do działalności stowarzyszeń przemysłowych (korporacyj), które w r. 1859 w miejsce dawnych cechów zaprowadzono a następnemi zmianami ustawy przemysłowej miano wzmocnić i na silniejszych oprzeć podstawach.

Ustawa przemysłowa w §. 114. określa w następujący sposób cel stowarzyszeń:

„Celem stowarzyszenia jest pielęgnowanie poczucia wspólności, utrzymywanie i podnoszenie honoru zawodu pomiędzy członkami stowarzyszenia i uczestnikami, tudzież popieranie wspólnych interesów przemysłowych członków i uczestników przez zakładanie kas zaliczkowych, składów surowego materyału, magazynów sprzedaży, zaprowadzenie wspólnego używania maszyn i nowych metod produkcyi i t. p.“.

Następuje w dalszym ciągu tego paragrafu wyliczenie szczegółowe czynności stowarzyszeń przemysłowych – więc utrzymywanie uporządkowanych stosunków między przedsiębiorcami a pomocnikami — utrzymywanie gospod — uregulowanie stosunków uczniów w rzemiosłach — tworzenie sądów rozjemczych — zakładanie przemysłowych szkół zawodowych i warsztatów wzorowych — kas dla chorych pomocników i uczniów i t. p.

Zakres działania bardzo obszerny, bardzo piękny, bardzo produkcyjny. Ustęp drugi zwłaszcza określonego we wstępie zadania stowarzyszeń, odnoszący się do prac ekonomicznych, otwierał tak szerokie pole działania, że można było oczekiwać bardzo ruchliwej i prawdziwie produkcyjnej akcyi. Ale lata mijały — a czynności tej nie było śladu. Korporacye, o ile się zorganizowały i były czynne, poprzestawały na czynności administracyjnej, tej, do której je zmuszały władze w interesie publicznej administracyi — więc na utrzymywaniu spisów majstrów, pomocników i uczniów, spełnianiu formułek wyzwolin, przedkładaniu sprawozdań. Jak gdyby duch biurokratyczny był już całemu społeczeństwu się udzielił i na wskroś je przeniknął — stały się stowarzyszenia przemysłowe czysto biurokratycznemi organami, spełniającemi niedbale pewne funkcye administracyjne. O zakładaniu szkół zawodowych przez korporacye nie było mowy. Działalność ekonomiczna, mająca zapomocą spółek „popierać wspólne przemysłowe interesy członków“ – nie ożywiła się nawet wtedy, gdy w 14 lat po ustawie przemysłowej wyszła ustawa z r. 1873 o stowarzyszeniach zarobkowych i gospodarczych, która w tak wysokim stopniu akcyę tę ułatwiała. Nie ożywiła się też i wtedy, gdy w r. 1883 zreformowano ustawę przemysłową i zaprowadzono dla przemysłu rękodzielniczego „dowód uzdolnienia“. Złożywszy w pierwszym okresie swego istnienia dowód nieudolności — nie poratowały się korporacye tym formalistycznym dowodem uzdolnienia,

wymaganym odtąd przy rozpoczęciu przemysłu rękodzielniczego. Po roku 1883 działalność ekonomiczna tych stowarzyszeń tak samo jak przedtem, równała się zeru.

Ażeby zaś nie było żadnej wątpliwości, że powodem tego smutnego stanu rzeczy jest tylko nieudolność stowarzyszeń i ich zarządów — rząd rozporządzeniem, wydanem w czerwcu b r. zaprowadza dla nich instruktorów, którym stowarzyszenia te pod urzędową oddaje opiekę, ażeby niemi pokierowali, udzielanemi im wskazówkami strzegli je od błędów, popchnęli na drogę produktywnej pracy. Widocznie to złe, któreśmy wyżej wskazali, ta nieudolność zarządów, to oczywiste niezrozumienie własnego interesu i to niedbalstwo w użyciu środków ku dźwiganiu się wspólnemi siłami — widocznie to wszystko nie tylko u nas, w nieszczęśliwej Galicyi istniało, ale i w całem państwie – inaczej bowiem z pewnością nie byłby rząd zaprowadzał instytucyi tych instruktorów.

Rozporządzenie, ustanawiające to nowe kółko w maszynie państwowej administracyi — wydane jest przez ministra handlu w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych, nosi datę 31. maja 1899 i jest zamieszczone w Dzienniku ustaw państwa z 3 czerwca b. r. Cz. XXXIX. Nr. 98. Powołuje się ono na wspomniany wyżej §. 114. ustawy przemysłowej o zadaniach korporacyj — i na §. 127., który oddaje korporacye pod nadzór władz rządowych.

Rozporządzenie to opiewa jak następuje:

§. 1. Celem skutecznego poparcia i dalszego rozwinięcia spraw stowarzyszeń przemysłowych, ustanawia się instruktorów stowarzyszeń, jako osobne organa ministerstwa handlu.

§. 2. Zadaniem instruktorów stowarzyszeń jest:

1. wspierać stowarzyszenia w dążeniu do osięgania celów, ustawą przemysłową im wytkniętych —

szczególniej zaś popierać zakładanie i rozwijanie urządzeń korporacyjnych dla ekonomicznych, humanitarnych i intelektualnych interesów ich członków i uczestników

i wpływać na odpowiednią celowi organizacyę stowarzyszeń, ich zakładów i związków;

2. popierać władze przemysłowe w wykonywaniu nadzoru nad stowarzyszeniami i przy ważniejszych organizacyjnych czynnościach;

3. o czynnościach swych i spostrzeżeniach zdawać sprawę ministrowi handlu, przeprowadzać zarządzone przez ministerstwo a do stowarzyszeń przemysłowych odnoszące się dochodzenia a ewentualnie w dochodzeniach tych współdziałać.

§. 3. Celem spełnienia swoich zadań, instruktorowie stowarzyszeń wejdą w bezpośredni stosunek ze stowarzyszeniami i ich związkami i mają prawo uczestniczenia z głosem doradczym w obradach wydziałów związków stowarzyszeń przemysłowych, funkcyonujących jako przemysłowe ciała doradcze politycznych władz powiatowych.

§. 4. Stowarzyszenia przemysłowe i ich związki są obowiązane, instruktorom udzielać żądanych wyjaśnień i dozwalać im wglądu w prowadzone przez stowarzyszenia spisy, księgi i t. p. podlegające nadzorowi władzy przemysłowej

§. 5. Mianowanie instruktorów stowarzyszeń, ustanawianie ich terytoryalnego zakresu działania i ich urzędowej siedziby, należy do ministra handlu w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych Funkcye instruktorów stowarzyszeń mogą być poruczone albo urzędnikom politycznym albo innym, osobno do tego wybranym a odpowiednio ukwalifikowanym osobom.

Instruktorowie stowarzyszeń podlegają ministrowi handlu.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Do rozporządzenia tego dołączono obszerną instrukcyę. Składa się ona z dwóch części. Pierwsza obszerniej określa zadania instruktorów, treściwie podane w samem rozporządzeniu. Nie zawiera ta część instrukcyi nic nowego i bardziej interesującego — chyba tylko to z uznaniem podnieść należy, iż położono tu najsilniejszy nacisk na to, aby instruktorowie starali się popierać i rozwijać najważniejszą część zadań stowarzyszeń przemysłowych — zadania humanitarne, społeczne i ekonomiczne.

Druga część instrukcyi zawiera wskazówki co do sposobu postępowania instruktorów przy spełnianiu swych zadań. Widoczna jest w tych przepisach dążność do tego, aby z całej akcyi instruktorów wygnać biurokracyę, pisaninę, zadawalanie się formalistycznem tylko załatwianiem spraw, a pobudzić ich do działalności żywej, bezpośredniej, skutecznej. Wymaga zatem instrukcya, ażeby stosunki instruktorów ze stowarzyszeniami i ich organami były ile możności bezpośrednie, osobiste, ustne, z pominięciem wszelkich niepotrzebnych formalności a co za tem idzie, żeby załatwianie spraw było szybkie. Instruktorowie mają starać się o częste zwoływanie zgromadzeń czy to władz korporacyjnych czy też walnych zgromadzeń całych stowarzyszeń, ażeby mogli wysłuchiwać życzeń i zażaleń, poruszać, co uznają potrzebnem, propozycye swe czynić. Wszakże nie mają oni poprzestawać na udzielaniu rad i wskazówek — ale powinni sami współdziałać, czynnie się w sprawy wdawać, ułatwiać stowarzyszeniom takie prace, jak

układanie statutów spółek, podań do władz i t. p. Obowiązkiem ich będzie także przy każdej właściwej sposobności zwracać uwagę stowarzyszeń na akcyę rządu, kraju, gminy, ku popieraniu rękodzieł, zachęcać je do korzystania z tej akcyi, nakłaniać do spółkowego udziału w dostawach dla wojska i dla publicznych władz i instytucyj, i we wszystkich tych sprawach udzielać im pomocy.

Widzimy z tego, że zamiarem rządu jest, stworzyć nie jaki nowy biurokratyczny organ, ale instytucyę żywą, ruchliwą, działającą wprost ożywiająco na samodzielną pracę społeczną. Taki instruktor, któryby poza bieżącemi sprawami stowarzyszeń przemysłowych, których z oka spuszczać nie powinien, ale które nie powinne go całkowicie absorbować, ułatwiał stowarzyszeniom zakładanie spółek o celach ekonomicznych, podejmowanie się dostaw publicznych, pośredniczył między niemi a władzami, układał im statuty, pomagał w samej organizacyi tych spółek i t. p. — to przecież mogłaby być siła niesłychanie użyteczna i dodatnia.

Ale rzeczywiste osięgnięcie tego celu, który tu rządowi przyświecał, zależy od tylu różnych okoliczności, że trudno dziś już mówić o nadziejach, jakieby z wprowadzeniem w życie owych instruktorów wiązać się mogły. Zależy to naprzód od tego, jak rząd sam w praktyce do wykonania swego rozporządzenia się weźmie, czy nie popadnie w ten wielki a znany błąd austryackiej biurokracyi, iż najlepsze zamiary ustawy paraliżuje pewna połowiczność, bojaźliwość w wykonaniu, brak konsekwentnego przeprowadzenia zasadniczej myśli — wreszcie owa małostkowa oszczędność, skutkiem której nieraz traci się miliony dla zaoszczędzenia tysiączek. Zakres działania i obowiązków tych inspektorów jest tak wielki a czynności ich tak różnorodne, że jeżeli rząd dla oszczędności, dla ograniczenia liczby tych instruktorów potworzy za wielkie dla nich okręgi, cała robota nie przyda się na nic. Instruktor nie podołałby swemu zadaniu. Rząd musi się zdecydować — albo pojmuje podjętą akcyę na seryo, a wtedy nie może tak postąpić, jak było do roku bieżącego z inspektoratem przemysłowym, iż na cały kraj nasz był jeden inspektor, albo lepiej było sprawy nie zaczynać. Toż samo odnosimy i do płac instruktorów. Jeżeli działalność ich ma być skuteczna, muszą i samej pracy i studyom nad nią poświęcić cały swój czas — włożyć w nią wiele energii a zatem nałożyć nerwami i zdrowiem, nie mogą zatem być płatni według systemu oszczędnościowego. To jedno. A powtóre: jeżeli duch, panujący w drugiej części dołączonej do rozporządzenia instrukcyi, jeżeli widoczny tam zamiar zerwania z biurokratycznym formalizmem a stworzenia instytucyi żywej i dla życia — ma pozostawić swój ślad w wykonaniu — w takim razie powinien rząd stanowczo zerwać z myślą mianowania tych instruktorów także i z pomiędzy urzędników administracyi politycznej. Ci bowiem zamało mają znajomości tych spraw, o które tu głównie chodzi, zanadto są zagrzebani w biurokratycznym formalizmie, ażeby można po nich, jako instruktorach, spodziewać się już teraz wejścia na inną, więcej życiową drogę. Trudno istotnie wyobrazić sobie naszego „przeciętnego“ komisarza konceptowego ze starostwa lub namiestnictwa, w charakterze takiego instruktora, którego działalność polega w znacznej części na propagandzie. Tu trzeba kwalifikacyj innego rodzaju, te zaś, które mają po większej części nasi urzędnicy polityczni, najmniej się nadają do akcyi tego rodzaju. Skutek wydanego rozporządzenia zależy przeto od rządu i wymaga, ażeby 1. nie skąpić przy tworzeniu posad instruktorów i nie dawać poszczególnym instruktorom zbyt obszernych terytoryów — 2. żeby instruktorów odpowiednio do wielkości zadań wynagradzać — 3. żeby zerwać z pomysłem mianowania instruktorów z pomiędzy urzędników starostwa a mianować ludzi, biurokratyzmem jeszcze nie zarażonych, ruchliwych, żywych, łączących zapał dla dobrej sprawy z praktycznym zmysłem, z dobrą znajomością stosunków, z ruchliwością i energią.

Ale i w tych warunkach zamianowani tacy ludzie, ziszczą pokładane w nich nadzieje tylko wtedy, jeżeli ze strony korporacyj rękodzielniczych spotkają się ze zrozumieniem rzeczy, ze szczerą chęcią korzystania z instytucyi instruktorów dla dobra rękodzielników i rękodzieł. Każdemu tylko do pewnego stopnia dopomódz można bez jego udziału — postawić go na nogi nie można, jeżeli sam nie zechce i nie umie w tem współdziałać. Gdy dotychczasowe stowarzyszenia przemysłowe głównie z powodu nieudolności własnej nie wykonywały swoich zadań, to utworzenie instytucyi instruktorów jeszcze nie usunie tego głównego powodu ich bezczynności, nie wleje w nich potrzebnej do tego energii.

Jedno z najważniejszych zadań instruktorów schodzi się bezpośrednio z zakresem działania naszych Stowarzyszeń i Związku — a mianowicie działalność na polu ekonomicznem, zapomocą spółek, przez korporacye rękodzielnicze zakładanych. Nie potrzebujemy zapewniać, że na tem polu doznają instruktorowie szczerego i chętnego poparcia ze strony Związku — nie potrzebujemy też wzywać zarządów naszych Stowarzyszeń, aby im w danym razie takiego poparcia udzielały. A może ono być dwojakie: Przedewszystkiem może to i powinna być czynna pomoc w pracy organizacyjnej w układaniu statutów i t. p. —

Rachunki stowarzyszeń zaliczkowych

za miesiąc czerwiec 1899.

Miejscowość i firma *)	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Bełz Tow. zalicz.	17354	8690	44708	14200	—	692	682	86326	66101	615	19123	485
Biała Tow. kredyt. i oszczęd.	29941	3944	75795	67330	—	2031	143	169174	157368	2134	4395	5277
Bircza Tow. zalicz.	23035	7937	40775	52650	—	—	1761	126158	119234	997	4316	611
Biecz Tow. wzaj. kredytu	23530	772	87418	19773	2194	1510	3096	138294	124320	432	12125	1417
Błażowa Stow. zal. „Pomoc“	1394	147	10752	778	—	296	356	13724	13148	359	2	215
Bobrka Tow zal.	10889	3603	17257	6000	1281	—	987	40017	34569	1673	1594	2181
Bochnia Tow. zal.	22773	3127	52251	1273	—	2316	741	82482	76636	1412	4079	355
Bołszowce Bank zal.	19373	4356	35060	10132	—	1735	46	70702	64214	668	4697	1123
Bołszowce Kasa zal. „Nadz.“	15332	3750	29075	4400	—	1354	307	54218	50526	1170	2276	246
Brzesko Tow. zal.	60340	23644	170474	800	45	7494	50014	312811	243496	2027	64748	2540
Brzostek Tow. zal.	7071	1315	23436	8307	—	993	—	41122	39736	776	96	515
Cieszanów Tow zal.	13642	5815	56078	17700	809	—	459	94503	75693	1740	16101	970
Chodorów Tow. zal.	3428	659	4728	4750	—	447	77	14089	11819	785	—	485
Dąbrowa Tow. zal	79436	30542	284918	2645	—	51682	6859	404631	378061	3120	26010	2440
Dębica Tow. wzaj. kredytu	58006	14227	312079	—	8497	7957	3063	403828	364796	3798	30287	4947
Dobczyce St. poż. i oszcz. „Wz. p.“	7991	1919	14023	13050	—	—	—	36983	32882	1105	2704	292
Drohobycz T. zal.	52156	17445	234214	6350	780	6823	1379	319148	296615	3343	14211	4979
Dubiecko Tow. zal.	17827	3805	38391	19448	—	3209	968	83648	77499	1074	4801	273
Dukla Tow. zalicz	29460	5009	114205	11883	1094	2325	888	164865	152247	2463	9346	809
Dynów Tow. zal.	15758	3062	93041	6436	—	2999	1242	122538	111977	937	9424	200
Frysztak Tow. zal.	1321	68	8044	—	—	1092	305	10830	9076	180	315	1259
Gawłuszowice T. z.	275	152	18944	—	—	—	415	19786	19122	86	—	578
Głogów Pow. T. zal	42775	15898	260113	15150	—	7023	369	341328	317816	1796	13510	8206
Gorlice Tow. zal.	113146	45123	465130	334385	—	18863	27176	1003823	919912	5831	73949	4131
Grybów Tow. zal.	35816	19474	236021	13400	—	796	1375	306882	296841	1575	7875	590
Husiatyn Pow. T. z.	15855	3784	89126	8792	1392	4288	1000	124243	115787	1400	4499	2557
Jasło Tow. zalicz.	68080	33810	409533	26699	—	7677	60130	605930	488148	3983	109749	4051
Jordanów St. poż. „Praca i oszcz.“	23266	12056	103459	—	—	4437	210	143428	105156	1017	35719	1536
Kalwarya zebrz. T. oszcz. i poż.	15511	1199	30344	7000	—	5581	1763	111398	107935	991	1903	569
Kałusz Tow. zal.	22939	8209	57852	9600	—	—	1644	100244	81811	1340	16117	976
Kolbuszowa T. z. „Szcz. Boże“	29391	14241	123058	—	—	3842	6228	176760	147454	901	15410	12994
Komarno Tow. zal.	33976	11821	97319	26810	—	2186	1576	173688	132170	2852	37649	1017
Kraków Tow. kred. ręk. i przem.	54864	17620	412183	66371	—	21454	1702	574194	520634	5672	44786	3102
Kraków Tow. zal.	108195	24586	411748	105820	—	22575	6660	679584	115348	5497	37543	21196
Kraków Bank chrześcijański	6086	614	15914	3301	—	801	—	26715	25631	—	483	601
Kuty Mieszcz. Kasa zal. i oszcz.	3948	290	14928	—	—	801	88	20055	18111	200	408	1336
Limanowa T. z. i ochr. włas. ziem.	75197	35588	117026	145324	2364	5041	4263	384803	340134	9090	33067	2511
Lubaczów Tow. kred. miejskie	65963	11567	53397	19131	—	—	812	150870	143744	1507	2494	3125
Lubaczów St. zal.	17857	3185	50955	22469	327	1378	—	96171	90997	1280	2475	1419
Lwów Bank zaliczkowy	183514	57092	719784	697405	—	32233	—	1690028	1511903	11821	155043	11262
„ T. eskont. i zal	26420	6650	14560	17684	—	2638	6766	74718	60532	1552	10837	1797
„ Bank dla ubezp. i przem.	35492	1850	4694	171412	—	3176	7543	224168	200033	11681	7043	5411
„ Tow. wzaj. kredytu	70162	7731	54297	60440	—	3471	—	196102	188765	5777	190	1370
„ T. z. urzęd. poczt.	38777	5243	26467	83600	146	1613	262	156108	151947	983	1850	1328
„ Lwowsk. T. zalicz.	20405	1774	35594	56792	—	1482	—	116048	102604	1363	11085	996
„ Pow. Tow. zal.	15797	4477	73225	8700	—	—	—	102199	87943	1205	8984	4066
Maków St. poż. „Wzaj. pom.“	67511	24427	192590	—	—	8283	570	293382	188411	3994	96810	4166
Mielec Tow. zal.	17542	2171	134009	8300	1346	2764	26181	168751	162484	940	2346	2981
Mikołajów Kasa zal. „Nadzieja“	4673	1223	1274	11820	-	—	350	19339	17769	310	1037	223
Milówka St. oszcz. i poż. „Opat.“	16497	5847	39634	11015	891	83	435	74402	56668	168	17334	232

*) Tylko wykazy nadesłane przed 10. każdego miesiąca znajdą w tabeli pomieszczenie.

Miejscowość i firma	Stan bierny							Kapitał obrotowy	Stan czynny			
	Udziały	fundusz rezerwowy	Wkładki	Pożyczki zaciągnięte	Saldo rachunku Banku kraj.	Saldo odsetek	Reszta pozycyi stanu biernego		Pożyczki udzielone	Koszta założenia ruchom. i admin.	Reszta pozycyi stanu czynnego	Gotówka
	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.	zł.
Nadworna Kasa zal.	32896	3564	64458	35863	1877	—	—	138658	123708	1178	12605	1167
Nisko Pow. Kasa zal. i oszcz.	5748	999	11218	1550	—	661	321	19899	18349	—	380	1168
Obertyn Kasa zal. i oszczędn.	6470	1916	17278	7995	—	1796	346	35801	33865	603	1106	227
Oświęcim Tow. oszczęd. i poż.	106474	33365	401330	—	—	21215	500	562884	500249	1710	54057	6868
Pilzno Stow. oszczęd i poż	14084	7965	136117	6110	—	1849	2123	168248	150112	2333	7398	8405
Podgórze St. p i o. „Wz. p."	73593	27401	426894	92580	2870	7794	—	631188	614495	3123	2561	11010
Przemyśl K. zal. rzem. i rol.	116100	67330	313096	78232	—	16994	12022	603773	517512	6607	53098	26556
Radomyśl Stow. oszcz. i poż.	7584	3911	29823	10442	—	910	241	52911	48204	356	3001	1350
Radymno Kasa zal.	17582	3086	28628	18640	—	1702	2221	71859	63886	832	3025	4116
Rozdół Tow. zal.	4357	1143	6025	12034	—	—	1	23559	22077	988	285	209
Rudki Tow. zal.	21896	7930	79770	11300	—	174	163	121233	105282	2185	11204	2562
Rudnik Kasa zal. i oszczęd.	12687	1413	77759	—	—	2106	141	94106	85214	276	6751	1865
Rymanów Tow. zal.	21317	14928	194764	19170	—	929	221	2513[illegible]9	225099	1273	22955	2002
Sambor K. z. rękodz. i roln	11962	4133	54757	27910	—	1141	121	100024	73453	25246	846	479
Sądowa Wisznia K. z. „Nadz."	17999	4400	14255	29035	—	1235	239	67163	64895	1031	1071	166
Skałat Tow. zal. i kredytowe	46637	17642	67125	100136	—	5180	1594	238315	213442	300	18473	6100
Skawina Stow. poż. i oszczęd.	21000	4355	71588	17988	—	3380	739	119050	117339	422	1266	22
Sokal Tow. zalicz.	21363	17786	153472	15128	939	5071	18	213777	168310	1911	40326	3230
Stanisławów Bank mieszcz.	97486	28047	334366	93510	—	10483	1879	565771	544978	5293	8595	6905
Stryj Tow. zalicz	45684	11622	95741	9000	2053	6818	7350	178268	151567	6811	18266	1624
Szczerzec T. K. zal.	10965	1976	22183	12490	—	—	68	47683	43995	410	2373	905
Tarnobrzeg T. zal.	12032	10760	72858	14000	192	2789	2358	114989	104038	714	3522	1715
Tłumacz St. kredyt. „Oszczędn."	30517	9248	104190	5535	—	2395	—	151885	137834	2044	9925	2082
Turka Pow. T. zal.	17137	2157	74987	10455	1360	2544	—	108640	102561	2863	723	2493
Ulanów Tow. zal.	5370	627	10575	10365	—	2055	—	28992	26261	872	1334	524
Ustrzyki dolne Tow. zalicz.	9208	2026	25868	23933	—	1657	262	62954	60417	693	1692	132
Zakopane Tow. zal.	10185	2683	114362	—	—	2889	99	130218	116197	288	13021	712
Zaleszczyki T. kr. „Wz. pom "	6136	764	9822	7600	—	857	1324	26502	22691	1006	1560	1245
Zator Tow. zalicz.	2637	226	10938	2300	—	311	—	16412	15693	227	—	492
Zbaraż Tow. zal.	28758	16912	65142	24900	3841	4101	5924	149577	140901	1253	6976	447
Złoczów Tow. zal.	74051	37477	230592	—	—	11866	6029	350015	286962	2630	55836	4587
Żmigród Tow. zal.	6996	1153	22515	13211	—	1665	—	45540	43865	868	230	577
Żółkiew Kasa zal. i oszczędn.	26928	22359	23524	66400	1469	—	1474	142654	115522	3273	24753	1105
Żydaczów Pow. K. zal. i oszcz.	8231	3525	105009	250	461	673	571	118720	111828	4143	525	2224

w czem i Stowarzyszenia nasze i ich Związek mają już tyloletnie doświadczenie. A powtóre może to i powinien być wpływ na same korporacye rękodzielnicze, które przecież bardzo wielu swoich członków i przełożonych liczą wśród członków naszych Stowarzyszeń. W naszej organizacyi znajdzie instytucya instruktorów niezawodnie skuteczną pomoc i poparcie w tej ekonomicznej akcyi.

Sprawa spółek Raiffeisena.

Wydział krajowy przystąpił do wykonania uchwał Sejmu w sprawie spółek systemu Raiffeisena — i zamianował referentem tych spraw dra Franciszka Stefczyka, b. profesora szkoły rolniczej w Czernichowie, wielce zasłużonego na polu prac publicznych a wybornego znawcę i gorliwego propagatora spółek raiffeisenowskich.

Obecnie wystosował Wydział krajowy do Wydziałów powiatowych obszerny w tej sprawie okólnik, wzywający reprezentacye powiatowe do gorliwego współdziałania. W okólniku przedewszystkiem przedstawia Wydział krajowy zalety spółek raiffeisenowskich, podnosząc pokrótce te momenty, które w streszczonem w *„Związku"* sprawozdaniu do Sejmu obszerniej wyłuszczył. Następnie przypomina Wydział krajowy uchwały przez Sejm powzięte, celem przeprowadzenia na większą skalę akcyi ku zakładaniu tych spółek i dalszego czuwania nad ich rozwojem.

Przechodząc do właściwego celu okólnika, t. j. do współdziałania Wydziałów powiatowych w tej akcyi — zaznacza Wydział krajowy iż przedewszystkiem zająć się trzeba jak najdokładniejszem ocenieniem i sprawdzeniem warunków dla powstania i prawidłowego rozwoju spółki, z miejscowej inicyatywy powstającej.

„Z największą bowiem starannością unikać należy tworzenia i popierania spółek tam, gdzie do ich trwałego i zdrowego rozwoju nie ma jeszcze warunków a przeciwnie dążyć usilnie do tego, aby powoływać do życia i popierać działalność organizmów żywotnych“.

„.... Nie dosyć stwierdzić dobre chęci i rzetelny zapał dla sprawy, a przynajmniej należyte jej zrozumienie, ale obok tego skonstatować trzeba, czy można liczyć na ciągłość w pracy, zależną z jednej strony od osobistych stosunków, rodzaju zajęcia, zawodu i t. p. a z drugiej strony od osobistych przymiotów inicyatorów. Nie ma też jeszcze potrzebnych do założenia spółki warunków tam, gdzieby cały ciężar jej prowadzenia na jednej chociażby najdzielniejszej musiał spocząć osobistości; powinny się znaleść przynajmniej trzy osoby chętne i uzdolnione do zajęcia trzech najważniejszych w każdej spółce stanowisk: kasyera, przełożonego zarządu i przewodniczącego Rady nadzorczej. Nie rozchodzi się przytem koniecznie o wyższe wykształcenie; wystarczy dokładne wykształcenie elementarne, z którem wszakże łączyć się musi sumienność w pełnieniu przyjętych obowiązków i zupełne zaufanie ze strony miejscowej ludności. U reszty członków zarządu i Rady nadzorczej pożądane są te same przymioty i kwalifikacye, lecz potrzebną jest przedewszystkiem dobra znajomość stosunków gospodarczych i osobistych w okręgu spółki.

„Wreszcie warunkiem powodzenia i prawidłowego rozwoju spółki jest odczuta i zrozumiana przynajmniej przez część ludności włościańskiej potrzeba utworzenia lokalnej instytucyi z temi celami, które są właściwe spółkom raiffeisenowskim, więc przedewszystkiem zdrowej organizacyi kredytu. Gdzie nawet wśród światlejszej części włościańskiej ludności nie istnieje jeszcze przychylne dla sprawy usposobienie, zrozumienie i uznanie potrzeby założenia oraz użyteczności i sposobu działania spółki, tam lepiej wstrzymać się z rozpoczęciem dzieła aż do chwili pomyślniejszej.

„Natomiast najwięcej przygotowanym terenem dla powstania spółek raiffeisenowskich będą te miejscowości, gdzie istnieją lokalne, swojskie lecz nienależycie zorganizowane i nawet pozbawione prawnej podstawy drobne instytucye kredytowe np. gminne kasy pożyczkowe, które w braku dostatecznych własnych funduszów przyjmują wkładki oszczędności lub zaciągają pożyczki prywatne albo kasy pożyczkowe przy Kółkach rolniczych i innych stowarzyszeniach. Wiadome Wydziałowi krajowemu w niektórych wypadkach istnienie tego rodzaju lokalnych instytucyj kredytowych bez prawnej podstawy i bez należytej organizacyi, świadczy właśnie najdosadniej o odczutej potrzebie instytucyi kredytowej, podobnej do spółki raiffeisenowskiej, której może nie zaprowadzono dotąd dlatego tylko, że o istnieniu i urządzeniu takich spółek nie wiedziano“.

Nie mniej jednak trzeba „zwrócić uwagę na te okolice i miejscowości naszego kraju, gdzie na razie nie ma jeszcze warunków koniecznych do prosperowania i użytecznej działalności spółki raiffeisenowskiej, gdzie wszakże istnieje niewątpliwa jej potrzeba i gdzie działalność prawidłowa spółki szczególniej doniosłe oddać by mogła ludności usługi. Są to zwłaszcza te okolice i miejscowości, gdzie w braku dobrej organizacyi kredytowej najwięcej grasuje lichwa, gdzie dla pewnych gałęzi gospodarstwa wiejskiego istnieją wyjątkowo korzystne przyrodzone i ekonomiczne warunki, ale brak kapitału obrotowego, gdzie ma siedzibę przemysł domowy, skrępowany jednak brakiem kapitału i wyzyskiem pośrednictwa handlowego, zagarniającego dla siebie główne z pracy produkcyjnej korzyści i t. p. Tam tedy wszędzie uważa Patronat Wydziału krajowego za swe zadanie przyczynić się do stopniowego wytwarzania i przygotowywania warunków dla powstania i pożytecznej działalności Spółki oszczędności i pożyczek. Ku temu celowi służyć będą odpowiednie wydawnictwa Biura Patronatu, wędrowne kursa nauki, współdziałanie zawodowych stowarzyszeń rolniczych i Towarzystw oświaty ludowej i inne tym podobne środki.

„W obu zatem wyżej wskazanych kierunkach uważa Wydział krajowy za wielce pożądaną i potrzebną pomoc i współdziałanie Reprezentacyj i Wydziałów powiatowych, jako najlepiej znających stosunki powiatu i osobistości, które przy zakładaniu i prowadzeniu spółek mogą być czynnemi. Zainicyowana przez Sejm sprawa wyklucza wszelkie uboczne względy i tendencye, któreby tylko wypaczyć musiały jej cel i utrudniać jej rozwój. Swoją siłę i zbawienność skutków czerpie ona przedewszystkiem w duchu głębokiej a czynnej, chrześcijańskiej miłości bliźniego, która powinna działalność spółki przenikać, być drogowskazem i źródłem moralnego zadowolenia dla kierowników a ciepłem ożywiającem wszystkich członków spółki. Na tym fundamencie i tą drogą pragnie Wydział krajowy prowadzić powierzoną sobie akcyę i spodziewa się, że ona złączy we wspólnej

pracy wszystkie o dobro kraju i jego włościańskiej ludności istotnie dbałe żywioły.

„Wdzięczne pole pracy, odpowiadające także intencyom ustawodawstwa o powiatowej autonomii, otwiera się zatem dla Reprezentacyi i Wydziałów powiatowych. Skoro zaś Sejm wyraził wolę i życzenie, aby Reprezentacye powiatowe współdziałały z Patronatem Wydziału krajowego w popieraniu rozwoju i działalności Spółek oszczędności i pożyczek, skoro przytem Reprezentacya i Wydział powiatowy zawsze poczuwały się do obowiązku zajmowania się dolą ludności włościańskiej, więc nie może Wydział krajowy wątpić, iż Wydział powiatowy nie tylko nie zechce się uchylić od obowiązku współdziałania, lecz przeciwnie sam upomniałby się o odpowiedni udział w akcyi Wydziału krajowego. Jakkolwiek tedy Wydział krajowy jest pewnym szczerego i żywego zainteresowania się akcyą ze strony Wydziału powiatowego, to jednak, pragnąc mieć to w tym wypadku wyraźnie stwierdzonem, wzywa niniejszem Wydział powiatowy do przedłożenia sprawy poruszonej tym okólnikiem Radzie powiatowej, którąby osobną uchwałą, powziętą na swojem najbliższem posiedzeniu, orzekła, iż gotową jest w kierunku przez Wydział krajowy i jego Biuro Patronatu wskazanym nieść pomoc i współdziałać z Wydziałem krajowym w popieraniu rozwoju i działalności Spółek oszczędności i pożyczek.

„Wydział krajowy przygotował już wzorowy statut dla Spółek, formularze kasowe, rachunkowe i manipulacyjne, oraz instrukcyę o wykonywaniu Patronatu; druki te już w ciągu bieżącego miesiąca będą gotowe. W ciągu zaś bieżącego roku wyda Wydział krajowy podręcznik, zawierający wyczerpujące, wzorami zaopatrzone pouczenie o zakładaniu i prowadzeniu Spółek oszczędności i pożyczek. Wszystkie wydawnictwa Patronatu drukowane będą tak w polskim jak w ruskim języku. Skoro tylko opuszczą prasę, przeszle je Biuro Patronatu do użytku Wydziału powiatowego“.

Od Administracyi.

Z dniem dzisiejszym zamykamy ogłaszanie drukiem bilansów Stowarzyszeń związkowych.

Stowarzyszenia, które dotąd kwestyonarzy do XXV. rocznika statystyki nie nadesłały, prosimy uprzejmie o spieszne ich nadesłanie, gdyż tabele bilansów wkrótce już do druku oddane zostaną.

Bilansy stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych za rok 1898.

72. Borszczów. Powiatowa Kasa zaliczkowa i oszczędności. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 2.136·80. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 35·—, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.101·80, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 1.000·—; razem 2.136·80. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 47 022·12, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 135·69, z rachunku kosztów ruchomości 314·—, z rachunku administracyi 295·69, z rachunku zaliczek procesowych 103·24, z rachunku kasy 285·08; razem 48.155 82. Stan bierny: z rachunku udziałów 12.586·54, z rachunku funduszu rezerwowego 1.428·85, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 9.441·83, z rachunku długów zaciągniętych 20.863·25, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 277·26, z rachunku Banku krajowego 2 519·96, z rachunku rezerwy podatkowej 38·13, z rachunku strat i zysków 1.000·—; razem 48.155·82. Obrót ogólny kasowy 544.715·30. Liczba członków 477.

73. Brzeżany. Powiatowe Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 4.683·57. Straty: z rachunku ruchomości i urządzenia 25·46, z rachunku administracyi 1.277·75, do rachunku bilansu: saldo za rok 1898 3.380·36; razem 4.683·57. *b) Bilans.* Stan czynny: z rach. pożyczki 187.250·47, z rachunku odsetki naprzód zapłac. 23·78, z rachunku odsetki należne 7.871·76, z rachunku ruchomości 229·19, z rachunku koszta procesowe 96·84, z rachunku efekta funduszu rezerwowego 4.940·56, z rachunku kasa dnia 31. grudnia 1898 2.822·13; razem 203.234·73. Stan bierny: z rachunku udziały 34.484·65, z rachunku fundusz rezerwowy 11.907·41, z rach. wkładki 132.815·76, z rachunku długi zaciągnięte 11.180·—, z rachunku odsetki naprzód pobrane 5 812·15, z rachunku Bank krajowy 3.654·40, z rach. zysk 3.380 36; razem 203.234·73. Obrót ogólny kasowy 743.543·80. Liczba członków 1.983.

74. Czernichów. Spółkowa Kasa oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek zysków i strat.* Zyski: procenta pobrane za rok 1898 3.445·37, procenta przenośne obliczone do końca r. 1898 1.841·33, opłaty wstępne 18·40, druki innym kasom odstąpione 123 35, nadpłata podatku 37·95, zwrot zaliczek asekuracyjnych 37·32, zapas druków 9·51; razem 5.513·23. Straty: procenta pobrane na rachunek roku 1897 1.442·35, procenta wypłacone 126·84, procenta skapitalizowane 2.500·61, koszta administracyjne 566·66, amortyzacya ruchomości (10% 7 zł. 20 ct.) —.72, zaliczki asekuracyjne 67·16, zysk czysty za rok 1898 808·89; razem 5.513·23. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka 31. grudnia 1898 2.990·29, pożyczki

67.034·59, procenta przenośne 1.841·33, ruchomości 6·48, zaliczki asekuracyjne 29·84; razem 71.902·53. Stan bierny: udziały 790·25, wkładki 67.802·78, procenta skapitalizowane 2.500·61, zysk czysty za r. 1898 808·89; razem 71.902·53. Obrót ogólny kasowy 112.086.24. Liczba członków 794.

75. Dubiecko. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków* Zyski: z rachunku odsetek 3.445·46. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 35·—, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.845·37, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 1.565·09; razem 3.445·06. *b) Bilans* Stan czynny: z rachunku pożyczek 81.587·28, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 96 49, z rachunku odsetek zaległych 2.858·81, z rachunku kosztów ruchomości 280·—, z rachunku administracyi 240 —, z rachunku zaliczek procesowych 786·58½, z rachunku kasy 989·22½; razem 86.838·39. Stan bierny: z rach. udziałów 18.967·10, z rachunku funduszu rezerwowego 3.606·17, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 37.076 70, z rachunku długów zaciągniętych 25.005·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 615·59, z rachunku lokacyi 2·74, z rachunku strat i zysków 1.565 09; razem 86.838·39. Obrót ogólny kasowy 464.816 90½. Liczba członków 905.

76. Dynów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Straty: odsetki pobrane 624·72, koszta administracyi 801·52, koszta założ. i ruchomości 44·85, zysk za rok 1898 1.428·13; razem 2.899·22. Zyski: odsetki pobrane 2.899·22. *b) Bilans.* Stan czynny: pożyczki 114.289·39, koszta administracyi 360·—, koszta procesowe 680·78, koszta założenia i ruchomości 403·66, nieruchomości 7.922·10, gotówka 405·89; razem 124 061·82. Stan bierny: udziały członków 16.093 70, wkładki na rachunek bieżący 92.261·50, długi przez Tow. zaciągnięte 10.794·05, odsetki pobrane 624·72, fundusz rezerwowy 2.859·72, zysk za rok 1898 1.428·13; razem 124.061·82. Obrót ogólny kasowy 402.570·79. Liczba członków 1.367.

77. Jarosław. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rach. odsetek 12.144·81½, z rachunku strat i zysków z roku 1897 228·23; razem 12.373·04½. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 22·15, z rachunku kosztów administracyi i podatków 6.484·12, do rachunku bilansu: saldo na r. 1899 5.866·77½; razem 12.373·04½. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 314.566·96½, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 262·74½, z rachunku odsetek zaległych zwłoki 4.544·16, z rachunku kosztów ruchomości 198·02, z rachunku administracyi 150·09, z rachunku nieruchomości 25.485·76, z rachunku zapasu druków 224 57, z rachunku zaliczek procesowych 1.645·40, z rachunku lokacyi 2.827·75, z rachunku effekta 1.652·29, z rachunku kasy z dnia 31. grudnia 1898 9.005·99; razem 360.563·74. Stan bierny: z rachunku udziałów 101.366·78, z rachunku funduszu rezerwowego 28.504·51, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 191.118 53, z rachunku długów zaciągniętych 21.169·69, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) i od rach bież. do wypłaty za r. 1898 7.317·38, z rachunku zaliczek procesowych 3.563·20½, z rachunku Banku krajowego 30·62½, z rachunku funduszu możliwych strat 1.626·24½, z rachunku strat i zysków 5.866·77½; razem 360.563 74. Obrót ogólny kasowy 1,556.281·82. Liczba członków 5.522.

78. Kalwarya Zebrzydowska. Towarzystwo oszczędności i pożyczek. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rachunku odsetek 3.040·74. Rozchód: z rachunku kosztów zawiadowczych 1.305·29½, z rachunku ruchomości 16·—, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 zysk 1.719 44½; razem 3.040·74. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku skarbca 902·53½, z rachunku pożyczek udzielonych 91.295·—, z rachunku kosztów zawiadowczych 120·—, z rachunku ruchomości 144·—; razem 92.461 53½. Stan bierny: z rachunku funduszu rezerwowego 905·22, z rachunku udziałów 14 053·45, z rachunku wkładek na oszczędność 67.701·76, z rachunku pożyczek zaciągniętych 5.000·—, z rachunku odsetek 3.081·66, z rachunku strat i zysków 1.719 44½; razem 92.461·53½. Obrót ogólny kasowy 346.912 37. Liczba członków 590.

79. Kalwarya Zebrzydowska. Towarzystwo stolarzy. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 17·62, z rachunku materyałów i mebli 490·56; razem 508·18 Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 199·11, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 309 07; razem 508 11. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku zaliczek członków 1.285·56, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 19·49, z rachunku kredytowanych towarów i czynszu 682·77, z rachunku kosztów ruchomości 82·85, z rachunku administracyi 26·24, z rachunku zapasu druków 46·10, z rachunku materyałów 1.988·09, z rachunku mebli i rzeźb 1.041·13, z rachunku kasy 12·48; razem 5.184·71. Stan bierny: z rachunku udziałów 518·25, z rach. funduszu rezerwowego 155·19, z rachunku długów zaciągniętych 3.663·83, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 5·44, z rachunku należytości członków 532·93, z rachunku strat i zysków 309·07; razem 5.184·71. Obrót ogólny kasowy 12 258·47. Liczba członków 74.

80. Kraków. Tow. kredytowe rękodziel. i przem. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: procenta przeniesione z roku 1897 4.679·77, procenta pobrane w r. 1898 38.958·47, procenta naprzód zapłacone na rok 1899 od reeskontu 108·52, zwrot procentu od wkładek —·10, niedobór 10.723·29; razem 54.470·15. Rozchód: procenta wypłacone od wkładek oszczędności 1 968·63, procenta skapitalizowane od wkładek oszczędności 21.080·80, procenta wypłacone od reeskontu 1.038·94, procenta od lo-

kacyi funduszu rezerwowego 176·81, procenta przeniesione na r. 1899 4.385·25, procenta od reeskontu przeniesione z roku 1897 na r. 1898 365·73, zwrot procentu od weksli 4·—, amortyzacya inwentarza 82·70, podatki 793·31, koszta administracyi 7.149·85, koszta prawne (przychód 4.073·97, rozchód 2.659·37) 1.414·60, wkładki do uzupełnienia 201·27, weksle umorzone 15.808·26; razem 54.470·15. *b) Bilans.* Stan czynny: gotówka z 31. grudnia 1898 7.578·13, weksle eskontowane 496.146·12, zaliczki na pensye 395·—, inwentarz (sprzęty biurowe) 743·—, lokacya funduszów bieżących (żyro conto Banku austr.-węg.) 100·—, realności 8.766·04, walory fund. rezerwowego 16.815·90, rachunek bieżący 8.500·—, procenta naprzód zapłacone na rok 1899 od reeskontu 108·52, niedobór 10.723·29; razem 549.876·—. Stan bierny: udziały 54.510·43, weksle reeskontowane 20.443·—, wkładki oszczędności 452.851·18, fundusz na różne cele 66·—, fundusz rezerwowy 16.815·90, fundusz w obrocie 804·24, razem 17.620·14, procenta przeniesione na rok 1899 4.385·25; razem 549.876·—. Obrót ogólny kasowy 5,543.042·10 Liczba członków 776.

81. Lisko. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 13.935·06. Straty: z rach. administracyi i podatków 7.252·31½, do rachunku bilansu: saldo zysk za r. 1898 6.682·74½; razem 13.935·06. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 452.135·64, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 352·71, z rach. zaliczek procesowych 2.395·46, z rachunku lokacyj 11.026·50, z rachunku kasy 2.238·24, z rachunku administracyi 200·—, z rachunku notaryusza —·69; razem 468.349·24. Stan bierny: z rachunku udziałów 53.029·25, z rachunku wkładek oszczędności 304.749·42½, z rach. długów zaciągniętych 83.358·45, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 3.220·91, z rachunku funduszu rezerwowego 12.575·12, z rachunku funduszu strat 1.962·45, z rachunku Tow. Łańcut —·50, z rachunku Banku krajowego 2.770·39, z rachunku strat i zysków 6.682·74½; razem 468.349·24. Obrót ogólny kasowy 3,349.645·44½. Liczba członków 3.989.

82. Lwów. Związek kredytowy. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rach. odsetek 3.862·47. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości i z rachunku kosztów administracyi i podatków 2.094·—, do rachunku bilansu: saldo za rok 1898 1.768·47; razem 3.862·47. *b) Bilans.* Stan czynny: z rach. pożyczek 173.112·64, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 786·39, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 562·28, z rachunku kosztów ruchomości 580·—, z rachunku zaliczek procesowych 151·66, z rachunku lokacyi 5.113·75, z rachunku konto żyrowe Banku austro-węgierskiego 145·48, z rachunku kasy 10.697·46; razem 191.149·66. Stan bierny: z rachunku udziałów 35.297·—, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 31.101·78, z rachunku długów zaciągniętych 117.418·65, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.137·43, z rachunku funduszu rezerwowego 3.468·30, z rachunku zysk z r. 1896 10·71, z rachunku zysk z r. 1897 38·32, z rachunku fundusz specyalny 879·—, z rachunku strat i zysków 1.768·47; razem 191.149·66. Obrót ogólny kasowy 2,523.357·50. Liczba członków 419.

83. Lwów. Towarzystwo wzajemnego kredytu. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku kosztów urządzenia odpisano 10% 10·—, z rachunku administracyi czysty wydatek 4.818·08, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 2.768·06; razem 7.626·14. Straty: z rachunku odsetek czysty dochód 7.626·14. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 191.462·—, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 347·90, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 1.685·37, z rachunku kosztów ruchomości 90·—, z rachunku zaliczek procesowych 3.795·60, z rachunku giro conto B. W. 106·58, z rachunku kasy gotówka z dnia 31. grudnia 1898 r. 9.656·78; razem 207.144·23. Stan bierny: z rach. udziałów 67.911·49, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 63.872·73, z rachunku długów zaciągniętych 64.120·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.409·17, z rachunku funduszu rezerwowego 6.651·21, z rachunku specyalnego funduszu rezerwowego 411·57, z rachunku czysty zysk z końcem 1898 r. 2.768·06; razem 207.144·23. Obrót ogólny kasowy 1,530.626·94. Liczba członków 819.

84. Łańcut. Kasa zaliczkowa i oszczędności. *a) Rachunek zysków i strat.* Zyski: zyski % 20.715·87, zysk z roku 1897 333·71, realność 2.691·92; razem 23.741·50. Straty: realność 230·—, ruchomości 320·—, administracya 17.163·89, zysk 6.027·61; razem 23.741·50. *b) Bilans.* Stan czynny: z rach. pożyczek 899.406·60, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 1.132·28, z rachunku odsetek należnych 9.600·—, z rachunku nieruchomości 40.600·—, z rach. różnych (bieżące) 35.694·68½, z rachunku lokacyi gotówki 20.900·—, z rachunku ruchomości (biuro Łańcut i filje) 2.367·75, z rachunku papierów wartościowych funduszu rezerwowego 12.230·13, z rachunku kosztów intabulacyi i procesowych 7.547·55, z rachunku kosztów administracyi 1.834·50, z rachunku filji Leżajsk stan kasy 31. grudnia 1898 999·89, z rachunku filji Przeworsk stan kasy 31. grudnia 1898 282·05, z rachunku Kasy w Łańcucie stan kasy 31. grudnia 1898 8.271·65½; razem 1,040.867·09. Stan bierny: z rachunku udziałów 107.229·74, z rachunku funduszu rezerwowego 35.549·56, z rachunku wkładek oszczędności 644.382·52, z rach. wierzycieli 224.195·39, z rachunku odsetek naprzód pobranych 4.977·09, z rachunku depozytów 13.954·52½, z rachunku Banku krajowego 4.550·65, z rachunku strat i zysków 6.027·61½; razem 1,040.867·09. Obrót ogólny kasowy 6,114.528·20. Liczba członków 7.149.

85. Maków. Stowarzyszenie pożyczkowe „Wzajemna Pomoc“. *a) Rachunek strat i zysków.* Przychód: z rachunku odsetek 8.176·13, z rachunku wydatków prawnych 9·56, z rachunku zysków roku 1897 300·—; razem 8.485·69. Rozchód: z rachunku ruchomości 38·52, z rachunku wydatków zawiadowczych 3.889 67, do rachunku bilansu: saldo w roku 1898 4.557 50; razem 8.485·69. *a) Bilans.* Stan czynny: z rachunku skarbca 4.889 68, z rachunku domu własnego 12.320 91, z rachunku funduszu rezerwowego 15.225·72, z rachunku funduszu rozporządzalnego 47·14, z rachunku lokacyj 38.397 60, z rachunku pożyczek 178.212·63, z rachunku ruchomości 270 —, z rachunku wydatków zawiadowczych 634·—, z rachunku wydatków prawnych 314·45, z rachunku Banku krajowego 26 080·11; razem 276·392·24. Stan bierny: z rach. funduszu rezerwowego 22.960 19, z rachunku funduszu rozporządzalnego 294 50, z rachunku udziałów 65.592 09, z rachunku wkładek na oszczędność 179.090·07, z rachunku depozytów 54·10, z rachunku odsetek 3.822 56, z rachunku wydatków prawnych 21 23, z rachunku strat i zysków roku 1898 4.557·50; razem 276.392·24. Obrót ogólny kasowy 703.415 69. Liczba członków 2.258.

86. Mszana dolna. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 600·24, z rachunku zaliczek procesowych 2 15; razem 602·39. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 27·50, z rachunku kosztów administracyi i podatków 192 25, do rachunku bilansu: saldo na r. 1899 382·64; razem 602·39. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 16.087 09, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 186·89, z rachunku bieżącego w Galic. Kasie Oszczędn. 5·20, z rachunku kosztów ruchomości 247·50, z rachunku lokacyi 150·—, z rachunku kasy 1.558·20; razem 18.234·88. Stan bierny: z rachunku udziałów 3.499·63, z rachunku funduszu rezerwowego 629·02, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 7.189·57, z rachunku długów zaciągniętych 6.340·—, z rachunku odsetek 194·02, z rachunku strat i zysków 382·64; razem 18.234·88. Obrót ogólny kasowy 136.519 76. Liczba członków 156.

87. Nadwórna. Kasa zaliczkowa. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 3.627·52$^1/_2$. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 12·71, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.526·20, do rachunku bilansu: saldo na rok 1898 2.088·61$^1/_2$; razem 3.627·52$^1/_2$. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 127.963·36, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 346·20, z rachunku odsetek zaległych 2.991·38, z rachunku kosztów ruchomości 115·15, z rachunku administracyi 141·—, z rachunku zapasu druków 50·—, z rachunku zaliczek procesowych 4.711·50$^1/_2$, z rachunku lokacyi 1.590 09, z rach. conto dubioso 7 065·13, z rachunku kasy 303·44; razem 145.277·25$^1/_2$. Stan bierny: z rachunku udziałów 33.015·62, z rachunku funduszu rezerwowego 3.418·79, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 63.572·66, z rachunku długów zaciągniętych 40.641 84, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 848·09, z rachunku Banku krajowego dotacja 1.691·64, z rachunku strat i zysków 2.088 61$^1/_2$; razem 145.277 25$^1/_2$. Obrót ogólny kasowy 967.743 25. Liczba członków 1.077.

88. Rudki. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 4.215·28, z rachunku strat i zysków z roku 1897 64 63, z rachunku zaliczek procesowych 13·80; razem 4.293·71. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 43·45, z rachunku kosztów administracyi i podatków 2.042·10, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 2.208·16; razem 4.293·71. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 107 647·12, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 94·07, z rachunku odsetek zaległych 3.110·83, z rachunku kosztów ruchomości 390·99, z rachunku administracyi 400 50, z rachunku nieruchomości 114·67, z rachunku zaliczek procesowych 642·28, z rachunku efektów 7.200·—, z rachunku Banku krajowego 48·44, z rachunku kasy 3.713·15; razem 123.362 05. Stan bierny: z rachunku udziałów 21.279 02, z rachunku funduszu rezerwowego 7.364·42, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 72.397·17, z rachunku długów zaciągniętych 18.900·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.213·28, z rachunku strat i zysków 2.208·16; razem 123.362·05. Obrót ogólny kasowy 307 494·91. Liczba członków 1.351.

89. Sądowa Wisznia. Kasa zaliczkowa „Nadzieja“. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 2 936·16. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 80 —, z rachunku kosztów administracyi i podatków 1.800·58, do rachunku bilansu: saldo na r. 1898 1.055·58; razem 2.936·16. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 63.520·48, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 242·37, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 491·—, z rachunku kosztów ruchomości 50·—, z rachunku administracyi 120·—, z rachunku zaliczek procesowych 168·80, z rachunku lokacyi 683 30, z rachunku kasy 1.430 24; razem 66.706·19. Stan bierny: z rachunku udziałów 17.348·55, z rachunku funduszu rezerwowego 3.989·54, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 14.750 98, z rachunku długów zaciągniętych 29.035·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 407·54, z rachunku depozytów 119·—, z rachunku strat i zysków 1.055 58; razem 66.706 19. Obrót ogólny kasowy 498.442·19. Liczba członków 1.225.

90. Sędziszów. Towarzystwo wzajemnego kredytu. *Bilans.* Winien: do rachunku pożyczek udzielonych członkom 133.913·22, do rachunku procentów zaległych

5.054 61, do rachunku r. 1899 procenta naprzód wypłacone 167·37, do rachunku lokacyi Towarzystwa 1.500·—, do rachunku kosztów procesu 468 39, do rachunku inwentarzy Towarzystwa 279·30, do rachunku realności Towarzystwa 13.758·39, do rachunku innych pozycyi stanu biernego 1.447·72, do rachunku kasy gotówka 31. grudnia 1898 r. 3.667·35; razem 160.256·35. Ma: od rachunku funduszu rezerwowego 9.365·77, od rachunku udziałów 28.040 97, od rachunku wkładek oszczędności 85.146·13, od rachunku długów Towarzystwa 32.085·—, od rachunku r. 1899 procenta naprzód pobrane 1 109 97, od rachunku innych pozycyi stanu czynnego 2.089·53, od rachunku strat i zysków, zysk za rok 1898 2 418 98; razem 160.256 35. Liczba członków 1.318.

91. Sieniawa. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rach. odsetek 3.746 36. Ma: z rachunku kosztów urządzenia 3.18, z rachunku kosztów administracyi 2.019 21, z rachunku kosztów procesowych 50·—, do rachunku bilansu: saldo na r 1899 1.673 97; razem 3.746.36. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 73.361·99, z rachunku odsetek zaległych 2.800 50, z rachunku kosztów ruchomości 28·72, z rachunku zapasu druków 40·—, z rachunku zaliczek procesowych 638·58, z rachunku realności 351·11, z rachunku lokacye 131·61, z rachunku kasy 4.176 36; razem 81.528·87. Stan bierny: z rachunku udziałów 18.939·17, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 42.840 23, z rachunku odsetek naprzód pobranych 699·30, z rachunku funduszu rezerwowego 16 583·45, z rachunku strat i zysków 1.673·97, z rachunku pozostałość 792·75; razem 81.528·87. Obrót ogólny kasowy 120.363·20. Liczba członków 1.861.

92. Stanisławów. Bank zaliczkowy. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 10.335·18. Straty: z rachunku kosztów administracyi i podatków 6.504·99, z rachunku realności 1.076·95 1/2, z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 72·39, do rachunku bilansu: saldo za rok 1898 czysty zysk 2.680·84 1/2; razem 10.335·18. *b) Bilans.* Stan czynny: efekta funduszu rezerwowego 8.500·—, pożyczek 279·936·03, z rachunku odsetek naprzód wypłaconych 643·91, z rachunku odsetek zwłoki 269·05, z rach. kosztów inwentarza 651·50, z rachunku zaliczek procesowych 2.141·80, z rachunku realności 50.971·74, z rachunku lokacyi 620·—, z rachunku kasy 10.389·60 1/2; razem 354.123·63 1/2. Stan bierny: z rachunku udziałów 65.711·72, z rachunku funduszu rezerwowego 10.902·87 1/2, z rachunku wkładek oszczędności 105.977·07, z rachunku długów zaciągniętych 142.174·40, z rachunku odsetek naprzód pobranych 2.122 92, z rachunku Banku krajowego 7.278·23, z rachunku Banku poż. hip. 17.275·57 1/2, z rachunku strat i zysków 2.680·84 1/2; razem 354.123 63 1/2. Obrót ogólny kasowy 5,795.669·32. Liczba członków 1.414.

93. Stryj. Towarzystwo zaliczkowe. *a Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 6.675·89 1/2. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 21·04, z rachunku kosztów administracyi i podatków 3 100·14 1/2, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 3 554·71; razem 6.675·89 1/2. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 135.145 48, z rachunku odsetek zaległych 1.470·64, z rachunku kosztów ruchomości 189·38, z rachunku nieruchomości 7.342·49, z rachunku zaliczek procesowych 514 51, z rachunku lokacyi 7.072·84, z rachunku Banku krajowego 9.009·61, z rachunku kasy 3.331·08 1/2; razem 164.106·03 1/2. Stan bierny: z rachunku udziałów 43.532 20, z rachunku funduszu rezerwowego 11 093·81 1/2, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 93.155·05, z rachunku długów zaciągniętych 6.000·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 958·51, z rachunku nieruchomości 2.811·75, z rachunku strat i zysków 3.554·71; razem 164.106·03 1/2. Obrót ogólny kasowy 831.211·56. Liczba członków 1.052.

94. Wadowice. Towarzystwo katolickie zaliczkowo-rolnicze. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 980·19, z rachunku zysków i strat z roku 1897 181 28 1/2; razem 1.161 47 1/2. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 16·89, z rachunku administracyi i podatków 657·19, z rachunku zaliczek procesowych 7·42 1/2, do rachunku bilansu: saldo za r. 1898 479·97; razem 1.161·47 1/2. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 36 627·—, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 38·42, z rachunku kosztów ruchomości 380·99, z rachunku administracyi 145·—, z rachunku administracyi druki 123·—, z rachunku pożyczek na rachunek bieżący 1.022·34, z rachunku zaliczek procesowych i w aleg. 311·42, z rachunku lokacyi 327·61, z rachunku kasy 2.509 28; razem 41.485 06. Stan bierny: z rachunku udziałów 6.977 09, z rachunku funduszu rezerwowego 474·50, z rachunku wkładek oszczędności 18.218·42, z rachunku długów zaciągniętych do obr. 15.135 08, z rachunku odsetek naprzód pobranych 200·—, z rachunku zysków i strat 479·97; razem 41.485·06. Obrót ogólny kasowy 564.240·46. Liczba członków 990.

95. Zakopane. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rach. odsetek 2.808·79. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 10·—, z rachunku kosztów administracyi i podatków 989·51, do rachunku bilansu: saldo na rok 1899 1.809·28; razem 2.808 79. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 104.127 20, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 22·—, z rachunku kosztów ruchomości 70·—, z rachunku lokacyj 2.021 —, z rachunku kasy 1.775·05; razem 108.015·25. Stan bierny: z rachunku udziałów 8.891·77, z rachunku funduszu rezerwowego 2.130·34, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 91.544·46, z rachunku długów zaciągniętych 1.954·—, z rachunku

odsetek naprzód pobranych 1.685·40, z rachunku strat i zysków 1.809·28; razem 108.015·25. Obrót ogólny kasowy 354.349·50. Liczba członków 740.

96. Zbaraż. Towarzystwo zaliczkowe. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 132.682·02, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 207·48, z rachunku odsetek zaległych (zwłoki) 1.284·36, z rachunku nieruchomości 99·01, z rach. zaliczek procesowych 1.185·46, z rachunku lokacyj 3.751·92, z rachunku kasy 2.349·83; razem 141.560·08. Stan bierny: z rachunku udziałów 27.928·68, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 61.470·42, z rachunku długów zaciągniętych 25.300·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 2.718·20, z rachunku funduszu rezerwowego 16.855·65, z rachunku nadwyżki z kosztów procesowych 1.061·55, z rachunku zysku 281·73, z rachunku Banku krajowego 1.589·65, z rach. strat i zysków za rok 1898 3.217·43, z rachunku funduszu na pokrycie strat 1.136·77; razem 141.560·08.

97. Zborów. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 5.821·05. Ma: z rachunku administracyi i podatków 2.028·23, do rachunku bilansu: saldo na r. 1899 3.792·82; razem 5.821·05. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 118.141·86, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 65·67, z rachunku administracyi 300·—, z rachunku nieruchomości 10.642·51, z rachunku lokacyi 1.150·—, z rachunku kasy 3.651·94; razem 133.951·98. Stan bierny: z rachunku udziałów 20.660·99, z rachunku funduszu rezerwowego 7.352·47, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 69.415·93, z rachunku długów zaciągniętych 18.200·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 1.348·53, z rachunku zaliczek procesowych 423·66, z rachunku dług na realności 2.006·09, z rachunku fundusz możliwych strat 751·49, z rachunku strat i zysków 3.792·82; razem 133.951·98. Obrót ogólny kasowy 597.368·16. Liczba członków 2.818.

98. Złoczów. Kasa zaliczkowa. *a) Rachunek strat i zysków.* Zyski: z rachunku odsetek 3.481·10, z rachunku zaliczek procesowych 12·54, z rachunku zysku za r. 1897 2·85; razem 3.498·49. Straty: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 36·15, z rachunku kosztów administracyi i podatków 2.634·70, do rachunku bilansu: saldo za rok 1898 827·64; razem 3.498·49. *b) Bilans.* Stan czynny: z rach. pożyczek 71.512·41, z rachunku pożyczek 71.512·41, z rachunku odsetek 2.959·39, z rachunku kosztów ruchomości 325·30, z rachunku kosztów administracyi 151·67, z rachunku zaliczek procesowych 1.077·16, z rachunku lokacyi 40·—, z rachunku kasy 8.504·97; razem 84.570·90. Stan bierny: z rachunku udziałów 14.631·44, z rachunku funduszu rezerwowego 5.965·01, z rachunku wkładek pożyczkowych 40.014·21, z rachunku długów zaciągniętych 22.220·—, z rachunku odsetek 912·60, z rachunku strat i zysków 827·64; razem 84.570·90. Obrót ogólny kasowy 572.562·02. Liczba członków 1.929.

99. Żmigród. Towarzystwo zaliczkowe. *a) Rachunek strat i zysków.* Winien: z rachunku odsetek 693·79, z rachunku kosztów zaliczek procesowych 2·45; razem 696·24. Ma: z rachunku kosztów urządzenia i ruchomości 23·05, z rachunku kosztów administracyi i podatków 309·65, do rachunku bilansu: saldo na rok 1898 zysk 363·54; razem 696·24. *b) Bilans.* Stan czynny: z rachunku pożyczek 37.056·—, z rachunku odsetek naprzód zapłaconych 67·07, z rachunku kosztów ruchomości 207·53, z rachunku administracyi 100·—, z rachunku zapasu druków 175·16, z rachunku lokacyi 200·—, z rachunku kasy 186·18; razem 37.991·94. Stan bierny: z rachunku udziałów 5.711·70, z rachunku funduszu rezerwowego 850·—, z rachunku wkładek na rachunek bieżący 18.362·84, z rach. długów zaciągniętych 12.247·—, z rachunku odsetek (naprzód pobranych) 456·86, z rachunku strat i zysków 363·54; razem 37.991·94. Obrót ogólny kasowy 189.967·62. Liczba członków 425.

Od Redakcyi.

W artykule „O zeznaniach do podatku zarobkowego“ zamieszczonym w Nrze 13. „*Związku*“ wkradły się drobne omyłki cyfrowe (w części drugiej), które uważny czytelnik sam łatwo sprostuje.

Ostateczny wynik cyfrowy przedstawia się jak następuje:

dochód, podlegający opodatkowaniu wynosi	822 zł.	63 ct.
od czego 10%-wy podatek wynosi	82 zł.	26 ct.
zaś podatek 10½% zastępstwa .	6 „	34 „
razem . .	88 zł.	60 ct.

Praca ta znacznie rozszerzona i poprawiona, wyszła **w osobnej odbitce** i zawiera jako dodatek dosłowny tekst ustawy z 25. października 1896 Nr. 220 *(rozdział II.)*.

Cena broszury 50 centów z przesyłką pocztową.

Nabyć można w Administracyi wydawnictw Związku stow. zarob. i gosp. — ul. Hetmańska l. 12.

Z I. Związkowej Drukarni we Lwowie, ul. Lindego l. 4.